

Senyor alcalde, digníssimes autoritats, associacions culturals i recreatives de la població, rasquerans i rasqueranes, públic en general, bona nit a tots.

No cal dir, que ha sigut una sorpresa agradable el que m'hagueu escollit a mi, una escriptora d'aquestes terres, com a pregonera de la vostra festa major. Des d'un principi vaig acceptar el repte de bon grat, agraint-li a la regidora de cultura la vostra amable deferència.

Com sabeu, sóc de Xerta i em sento molt unida, per diverses causes, a aquestes terres de la Ribera, veïnes de les de la comarca del Baix Ebre, que amb més o menys proximitat, gaudim de la sinuosa i amansida corrent d'un riu que de vegades ens sobta amb la seua bravesa i que, indubtablement, forma una part especial i íntima de la nostra vida.

Des de la riba dreta de l'Ebre, no ens va ser fàcil arribar als pobles que s'estenen a l'esquerra, realment, no els coneixíem. La xarxa viària era força deficient i fins que l'eix de l'Ebre no fou una realitat, no vam tenir el gran plaer de descobrir-vos. Quan en sentíem parlar, d'aquests indrets, en semblava que feien referència a móns remots, massa llunyans i als que només hi podíem accedir per l'accidentada carretera que sortint de Tortosa, remuntava el Coll de Som i tenia la virtut de causar mareig a quasi la meitat dels usuaris dels cotxes de línia La Hispano Fuente Segures. Arribar fins Móra d'Ebre, era tot un repte, una aventura.

No obstant, en aquells temps quasi èpics, on els cotxes encara els gaudien els benestants, natros un grup d'estudiants, vam seguir un mestre enamorat de la natura per tal de portar a terme una excursió inoblidable. Seguint a aquest home que coneixia a la perfecció el terme de Rasquera, vam poder descobrir el pas de Barrufemes,

format per dos unitat morfològiques ben diferenciades: la constituïda pels vessants nord-orientals de les muntanyes de Cardó i l'altra, constituïda pel sector ponent, la plana del Burgà. Ens vam fotografiar al cim culminant de les muntanyes de Cardó, la Creu de Santos, i ens atrevírem a recórrer la carena que marca la divisòria amb el terme de Benifallet. Aquesta carena es travessada per diversos passos: El portell de Xàquera, el portell de Cardó o de Cosp i també pel Pas de l'Ase, aprofitats per antics camins ramaders. No podíem escapolar-nos de no fer-li una visita al que quedava, malauradament, del Balneari de Cardó, les reminiscències d'un passat glamurós, de renom nacional i que va ajudar l'economia local, ja que els donà molts llocs de treball als veïns de la població. També vam visitar la vostra església dedicada a St. Joan Baptista, l'ermita aixecada en honor de St. Domingo, a qui tanta devoció teniu. Amb dificultats també vam accedir a la Font del Teix, lloc de gran bellesa on la flora s'hi recrea amb generositat perfecta. El pobre mestre, amb la paciència d'un sant ens va explicar com les restes arqueològiques trobades al terme municipal de Rasquera, indicaven que el seu territori va ser poblat, com a mínim des de finals del Paleolític, també la localització d'un jaciment a la partida de les Pedres prop del límit amb Ginestar. Un jaciment de superfície amb indústries lítiques, anterior a l'edat dels metalls. Igualment ens va dir que la primera referència del poble apareix l'any 1153, quan s'anomena el castell de Rasquera única fortificació a la part esquerra de l'Ebre. Que, a la Moleta Redona, turó de 370 metres de forma arrodonida i envoltada pel barranc de les Pedraletes, hi havien restes d'un poblat pre-Ibèric, amb cambres rectangulars, construïdes amb pedres escairades i ajuntades en sec. I que a la cova de la Rabossa, prop de la Cova dels Coloms, s'havien trobat restes de terrissa i objectes d'ós.

Natros érem massa joves per deixar-nos xopar de fets històrics, poc proclius a entendre la saviesa popular. La nostra fita era la xalera, les

ganes de riure, de conèixer gent jove, deixant sencera tota la vessant d'història per als nadius de la població, que la sabrien sempre molt més que natros.

El que sempre hem recordat d'aquell llarg i profitós cap de setmana, fou la nostra volta pels carrers de la població i la bona menja que ens va oferir la propietària d'un parador o hostal, no recordo ni el seu nom ni la ubicació del lloc. Era una dona eixerida, treballadora, que en un principi va mirar-se el grup d'estudiants amb cert recel. Anàvem bruts, amb algun genoll o mà ensangonades, degut a les caigudes o als fregaments de la carn amb plantes de punxa roïna i traïdora. Després, en adonar-se'n que només portàvem la roba greixosa i plena de suor, que no teníem ni una gota de mala fe, es portà amb aquell grup famèlic com una mare tendra i amorosida. Ens va servir un plat de sopa bruta, carn rostida amb allioli, embotits autòctons, ametlles, brosat, capsetes i uns pastissets deliciosos. El preu que vam pagar per aquell bé de Déu, a natros, joves de butxaca sempre foradada, ens va semblar un veritable regal. De vegades, ara que som gent gran, en algun retrobament d'amics, rememorem aquesta gesta d'adolescents. Però ja res és el mateix. No hi som tots els que hi érem ni les circumstàncies són iguals. El poble també ha canviat físicament, quasi no el reconec. Però és el resultat d'una metamorfosi general. Res és com era i ho hem d'acceptar, perquè cap mena de cosa, ni ningú, pot aturar el temps ni aturar cap de les seues circumstàncies.

Canviant de tema, per no posar-nos melangiosos, us diré que jo, a Xerta, tenia un veí rasquerà. Un home de certa edat, afable, de parla divertida i generosa, a qui els xiquets i xiquetes esperàvem cada capvespre la seua arribada al corral seguit del seu ramat de cabres. Ell era pastor i un gran fabulista especialitzat en contalles rasqueranes que més d'un cop escenificava per a xalera nostra. Es

deia Francisco Benaiges Aguiola, de casa Colores. El tio Sisco o Quico, que responia a qualsevol d'aquests mots, a les nits estiuenques i després de sopar, quedava atrapat al mig d'un cercle que formaven els marrecs ansiosos d'escoltar els relats de torn. D'aquesta manera ens vam assabentar de la celebració del carnaval, amb la gent disfressada omplint els carrers i amagant la seua identitat al darrera d'una màscara, mentre, els veïns feien càbales intentant descobrir qui era el que gosava lluir una disfressa més que estrambòtica. Després, amb tota solemnitat, ens relatava el romiatge fervorós que es feia a l'ermita de Sant Domingo el dia de la festa major i també de la diada festiva a la mateixa ermita per la segona Pasqua. L'església, dedicada a St. Joan Baptista, un edifici del segle XVIII, amb transsepte i cúpula sobre el creuer, s'omplia de gom a gom cada 24 de juny, festivitat de l'evangelista.

El tio Quico, enamorat del seu poble, ves per on. Va casar-se amb una xertolina, la Maria Martí, anant-se'n a viure a la vila de Xerta, però sense poder oblidar la terra que el va veure nàixer. Les mares, al davant de la nostra pesada insistència, ens escridassaven per tal de deixar-lo en pau, al tio Sisco, però elles no entenien i natros molt menys, degut a la nostra curta edat, que el rasquerà, mentre ens relatava històries que no eren altra cosa que vivències pròpies, gaudia de tota l'essència dels records i l'enyor més absolut. Mai es cansava de lloar el seu poble i s'emocionava al citar aquelles dones valentes, de raça, que treballaven la llata i feien cabassos i senalles. Dones que atenien la casa, els xiquets i als ancians quan ja no es podien valer. Aquelles artesanes de la pauma, en els seus moments de descans, no paraven de llatar. Formant un rogle amb altres artesanes, entre rialles, xerrades sense malícia i alguna befa que de segur cercava una cua de palla, passaven la tarda dels diumenges. No podien deixar assossegades les mans, els dits avesats a aquella tasca. Al dia següent, a la tenda de queviures bescanviaven un cabàs

per articles de primera i urgent necessitat. Un cabàs, una senalla, suposava omplir-los-hi el plat a la canalla, i mentre la menja bullia al foc, elles, quan gaudien dels ingredients necessaris, que no era massa sovint, feien pastissets, cocs, coquetes de sagí i capsetes , perquè d'ametlles en tenien bona cosa, que Rasquera sempre a sigut terra d'ametllers.

Referent a aquest treball autòcton, el tio Francisco ens va fer aprendre un rodolí ben curt;

*"A Rasquera fan cabassos,
a Ginestar cabassoles
i a Miravet plats i cassoles".*

I quan el dèiem, amb una mena de repte per veure qui el deia més apressa, l'home bo que seguia enyorant sa terra, reia mentre els ulls se li humitejaven. El nostre amic ja fa molts anys que és mort, però seguim recordant-lo. Va ser sempre pastor i el seu fill Joan, ben ensinistrat per ell, ha continuat desenvolupant la mateixa tasca, fins jubilar-se.

No tot han de ser records rancis a una festa major, encara que en aquests dies, ens envaeix un flaire dolç de nostàlgia. Però pensem en la xalera, en la música, balls, actes lúdics de tota mena que vostra comissió de festes ha preparat per fer brollar del cos de tots els rasquerans l'alegria, les ganes de viure, la despreocupació que ens deslliga dels mals rotllos quotidians. Els joves viuen la festa amb molta intensitat, sense a penes dormir, participant en tots els saraus que es porten a terme. Els més grans els segueixen amb la mateixa alegria, però amb menys gas, dosificant forces per les properes funcions lúdiques. I féu molt bé, perquè com ens diu Serrat, en acabar la festa torna la rutina, cadascú amb les seues neures, les

misèries humanes, les mancances de sempre, els odis inútils, les poques soltes, les enveges. Es torna arrossegant tot allò que no ens agrada i que vam decidir aparcar fins després de la festa major, ja que amics, sé per experiència pròpia que es difícil deslliurar-nos del que és repetitiu i conegut fins la sacietat.

Voldria dir-los-hi alguna cosa a aquests grups de noies i nois que entre ells triaran a la pubilla de les festes majors i a l'hereu, una figura desconeguda a les Terres de l'Ebre.

Personalment, puc dir que m'ha sobtat gratament, ja que és bo que s'enalteixen les virtuts de la parella. Caminar sempre pel mateix camí ens porta a un pensament unitari i això mai ha donat bons resultats.

Aquesta joventut dona goig de veure. Guapos, lluint vestits en consonància amb la seua guapura i vitalitat, ganes de viure a tope i amb una visió optimista de tot el que els envolta. La pubilla i l'hereu seran representants del seu poble, Rasquera, durant tot un any, fins que a la propera festa major els hi arribi el relleu. Jo els demanaria que a l'emetre el seu vot per assignació, que no tinguin en compte la part estètica de la persona, l'embolcall de luxe que tants cops ens ha enganyat. Aprofundiu una mica, penseu que els vostres actes, les vostres manifestacions si són encertades, revertiran en favor de Rasquera. De vegades, potser massa sovint, escoltem comentaris a sobre que han perdut els valors morals, que els joves són diferents, que no coneixen l'ètica. Jo no m'ho crec, això, de cap de les maneres, es més confio i aposto positivament per ells, perquè són d'un altra pasta. Han viscut en llibertat, per tant, no coneixen l'hipocresia, són solidaris, agosarats, fills del temps real que estem vivint. Aquests joves són la vida, el futur, la il·lusió, la força per lluitar, per engegar revolucions culturals i socials, que essent incruentes, són necessàries. Perquè són diferents i estan preparats, no poden combregar amb

rodes de molí. Signifiquen el relleu generacional i tenen bona feina per tal d'adreçar el que generacions anteriors els hem llegat: ambicions desmesurades, abusos de tota mena, especulacions vergonyants, polítiques interessades i tafaneres, guerres sense sentit ni fi, sobtadament promogudes per països rics per vendre'ls-hi armament sofisticat a altres nacions pobres, perquè matant-se entre ells i els que queden entre la fam, les malalties i la misèria, acaben per esborrar-se del mapa. Això és una mostra de l'herència enverinada que el lleguem als joves. Ells s'hauran d'enfrontar al cada cop més preocupant canvi climatològic, a les aterridores fuites de les centrals nuclears properes, que mai ens diuen amb certesa la magnitud del greu problema. I ells hauran d'aixecar el crit fins el cel i on siga, quan tornin a rugir les bestioles assedegades de poder i riquesa per arravatar-nos l'aigua de l'Ebre. També sofriran els preus més abusius del petroli, la gana insaciable de la banca, del capital desbocat. No ho tenen gens fàcil, aquests nois i noies, de veres. Encara que la seua escala de valors potser difereix de la nostra, els matisos, la finalitat i el sentit sempre cerquen el mateix fi. No els deixem un món plàcid, de veres, però com abans he dit, ells són la força, la lluita, la raó i la vida. Em ratifico amb la confiança que tinc dipositada en aquestes innumerables legions de joves que per força, així ho desitjo, han de canviar el món.

També voldria dirigir-me a aquestes dones que tota sa vida han llatat i que han convertit el fruit del seu treball en delicades peces d'artesanía, reconegudes fora i dins d'aquestes contrades. La seua força ha estat tramesa a aquest natural col·lectiu de dones d'avui, arromangades i decidides, que no els fa por la feina per fer i són veritables baluards en defensa del seu poble. Tres en teniu a l'ajuntament i puc donar fe que compleixen els deures de les seues respectives regidories amb força i dedicació il·lusionada. Això és bonic i engrescador. La dona, en una societat encara massa masculista, ha

d'assolir molts reptes. Però de mica en mica la nova societat es configura, s'adapta, es consciència de què tot el que no es vulga adaptar, haurà de passar per l'adreçador de la raó. Elles, no us capigue dubte, continuen essent la base primordial, la solidesa de la família.

També voldria dir-vos que un poble, només serà al lloc que li correspon si no és amb l'empenta de tots; gent gran, joves, homes i dones. Al marge dels partits polítics, tots respectables i necessaris per no tornar mai més al pensament únic, qui enalteix la seua terra són els seu veïns, els que viuen allí el dia a dia, els que la pateixen i els que s'omplen de felicitat com ara vatros, que en aquests moments esteu inflats d'alegria. Solament el vostre impuls, la satisfacció, el treball i l'orgull de ser rasquerans, faran que aquesta vila siga avançada socialment i respectada.

És una lluita col·lectiva de tots.

Recordant de nou al tio Francisco de casa Colores, d'una de les coses que n'estava més orgullós, era dels ramats de la denominada cabra blanca de Rasquera, particularment apreciada per la qualitat de la carn dels seus cabrits i crestons. Una cabra que ara, després de superar substancials baixes de reproducció durant algunes dècades, fins l'extrem de tenir una representació quasi testimonial, ha tornat a créixer el seu nombre, essent de gran importància pel manteniment i conservació del darrer patrimoni genètic cabrum a Catalunya. El meu amic rasquerà em deia que se'n veien moltes pel Mas del Comte, el Gavató de Pinyolet, la Roja de Blai, la Roja de Pinyol i la Seniola de Miquelet.

Per últim, voldria felicitar a totes les entitats socio-culturals de la població que han fet possible la represa de l'antiga fira ramadera i

d'artesanía del municipi. Un dels punts cabdals on es reuneixen els ramats de cabres és al Pla de la Rasa, lloc anomenat pel rasquera amic, coneixedor d'històries i fabulista excepcional.

Gràcies de nou per haver-me permès ser la vostra pregonera.

M'agrada molt escriure, però reconec que no sóc una bona oradora.

Escric històries de les nostres terres amb l'estimació que es mereixen, preservant tots aquells mots que malauradament desapareixen del nostre vocabulari. MAI CONQUERIRÉ LA GLÒRIA, ENCARA QUE NO CAL, PERQUÈ SÓC FELIÇ AIXÍ.

Bé, us recordo de nou que viviu les vostres festes majors amb alegria. Xaleu de valent, divertir-vos, viviu la vida, que són quatre dies, estrenyeu llaços d'amistat, perquè tota aquesta gent que us visitarà, quan deixen el poble ho facin contents i amb la intenció de tornar a visitar-vos en les properes festes. Jo prometo assistir al maig a la fira ramadera i tenir temps per comprar capsetes i pastissos, que m'encanten.

DE TOT COR US DESITJO A TOTS BONES FESTES.

Visca Rasquera, Visca St. Domingo!